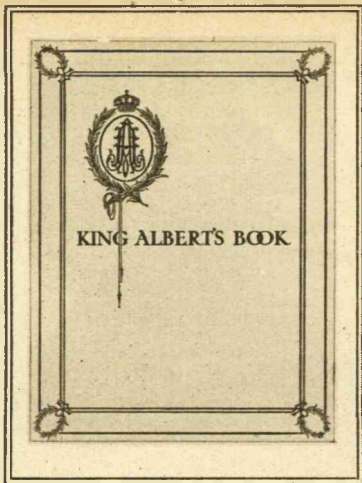

OM VOOR LATER TE BEWAREN

Het al maar door hameren op hetzelfde aambeeld is verdedigbaar, wanneer het ijzer, daarop geplet, dient tot het opbouwen van iets goeds. Wij vreezen dus niet het verwijt van onze lezers, dat wij hun niet genoeg afwisseling geven, wanneer wij het ook in dit Panorama-nummer weer over boeken en hun inhoud hebben en tot het koopen en lezen van boeken aansporen.

Die vrees is des te geringer omdat de werken, welke wij thans gaan behandelen,

zooveel verschillen van degene, die wij vroeger bespraken.

Wij willen het dezen keer hebben over de twee in Engeland verschenen Gedenk-albums, het King Albert's book en Princess Mary's Giftbook.

Deze twee hebben hun punten van overeenkomst, zij zijn toch beide samengesteld uit vrijwillige bijdragen in beeld en schrift, van mannen en vrouwen van betekenis en hebben den oorlog als oorsprong van hun verschijnen, doch voor het overige zijn zij zóó verschillend, dat er verder van geen vergelijking sprake is.

Koning Albert wordt in het kamp der geallieerden vereerd als de personificatie van hoge vorstendeugden en de uitverkoren vertegenwoordiger van een dapper volk, dat de zaak der verbondenen, met opoffering van goed en bloed, een niet hoog genoeg te schatten dienst heeft gedaan.

In Engeland en in Frankrijk, evengoed als in Rusland en Servië, erkent men, dat wanneer Koning Albert zich niet op het standpunt had gesteld, dat een schending der neutraliteit van zijn land onder geen voorwaarden door hem zou worden toegelaten en wanneer zijn raadsliden en zijn volk hem daarin niet hadden gesteund, de toestand in Europa er nu heel anders zou uitzien, dan deze zich thans vertoont.

Geen molhoopenstrijd in het Westen, geen verstijvingskamp in het Oosten, geen terugtocht uit Belgrado van Oostenrijk, geen intocht in de Boekowina door de Russen, wanneer Koning Albert, zijn raadsliden en zijn volk „ja” hadden gezegd, inplaats van een krachtig „neen” te doen hooren.

Koning Albert is een figuur geworden, welke boven allen uitsteekt, niet door het dramatisch effect dat hij gezocht heeft, neen door den eerlijken, hoogen en edelen eenvoud, dien hij met werkelijk koninklijke waardigheid getoond heeft. En wij hebben het als een niet genoeg te waardeeren teken van onbevangen inzicht begroet, dat het Duitsche tijdschrift „die Kunstwart” zijn landgenooten er voor waarschuwde, niet door te gaan met de figuren van het Belgische Koningspaar te bespotten of in goedkoope grappen belachelijk te maken. Dit is waarlijk een juist oordeel. Want onze bewondering moet niet alleen gaan naar den Koning, die met zijn soldaten meestrijdt op het kleine stukje grond, dat van vijanden nog vrij bleef, doch ook naar de Koningin, die de vrouwentaak, van leed verzachten, onverzwakt voorzet.

Er is over die twee een boek te schrijven....

Neen, laten wij juister zeggen: er is over die twee een boek geschreven, niet door één auteur. Integendeel, honderden van hoogstaande geesten en bekende figuren hebben er aan meegewerkt. En dat boek heeft den naam van den Koning der Belgen tot titel gekregen. Het is 't „King Albert's book”.

Nu weet ge, waarde lezers, wat dit werk bevat en hoe het is samengesteld.

Hoe het is uitgevoerd, willen wij u in korte trekken vertellen,

EEN VLUCHTELING

Uit King Albert's Book

want wij gaan vooral er niet te veel uit aanhalen. Eerlijk gezegd, wij willen u alleen een prikkel aanleggen, welke u zelf tot koopen brengt.

Gij steunt daarmee een goed doel, want de netto-opbrengst van dit boek, dat in Holland f 1.95 kost, is voor het Belgische volk bestemd. Het uiterlijk is eenvoudig: een band van wit linnen, met in groen gestempelde versiering. Voorin het portret van den Koning en dan de inleiding door Hall Caine.

Men heeft het in Holland den Engelschen schrijver kwalijk genomen, dat hij in zijn introductie den naam van de Belgische Koningin zelfs niet heeft genoemd. Dit verwijt is zeker niet zonder grond, doch eerlijkheidshalve moet er aan toegevoegd worden, dat in het boek zelf, herhaaldelijk de verdiensten dezer bijzondere Vrouwe worden gehuldigd. Als eerste bijdrage een facsimile van een brief, door den Engelschen eersten minister Asquith

geschreven. Die brief, welken wij hier reproduceeren, is een hoogst belangrijk stuk. Hij bevat een erkenning en een belofte, voor de toekomst van België van groote waarde.

De Belgen, zoo schreef immers deze Engelsche staatsman, hebben voor zichzelf den onsterfelijken roem gewonnen, welke een volk toevoert, dat vrij-

heid boven gemakzucht, boven veiligheid, zelfs boven leven verkiest. Wij (zoo zegt de Engelschman), zijn trotsch op hun bondgenootschap en hun vriendschap. Wij begroeten hen met respect en met eer. België heeft 's werelds goedheid wel verdiend.

Het heeft ons een verplichting opgelegd, welke wij als natie nooit zullen vergeten.

Wij verzekeren België op heden, uit naam van deze Vereenigde Koninkrijken en van het geheele Engelsche Rijk, dat het tot het einde toe op onzen steun, met geheel ons hart en onbeperkt te geven, kan rekenen.

Na deze bijdrage volgen in proza en versvorm, in allerhande talen, ook in notentaal, in kleurendruk en in één kleurige schets de uitingen van een 240 personen, wier namen van algemeene bekendheid zijn.

Wie van het verzamelen van handteekeningen houdt, die zal zijn hart kunnen ophalen, want bijkans alle bijdragen zijn van een reproductie der handteekening van den schrijver voorzien; een aardige gedachte, waarvan de uitwerking aan het boek meer waarde geeft.

Het boek had in Engeland een groot succes. Ook in Nederland werden er vele van verkocht. Een importeur van Engelsche boekwerken verzekerde ons, dat hij alleen aanvragen voor 2400 exemplaren van Nederlanders had.

Princess Mary's Giftbook is een heel ander iets. Dat zeiden wij niet zonder grond.

Het Engelsche prinsesje, dat met haar Kerstgaven het hart der soldaten en der matrozen, die voor haar vaderland vechten, won, wordt ook hier weer genoemd. En feitelijk moet men dit „Giftbook”, waarvan de opbrengst voor het „Work for Women”-fonds bestemd is, beschouwen als een cadeautje, dat men aan die zelfde soldaten schenkt om hun geest op te beuren en hun afleiding te bezorgen.

De inhoud is er uiterst geschikt voor. Een typisch Engelsch boek, met al zijn deugden en gebreken.

Maar ondanks den typisch over-chauvinistischen en melodramatischen toon, die hier en daar te veel naar boven komt, hebben wij nog zelden een verzameling verhaaltjes met zooveel genoeg doorgelezen. Het „van alles wat” schijnt het devies bij de samenstelling geweest te zijn.

Wie de alleraardigste humoreske, waarin het recept wordt gegeven voor een aangename vakantie... in bed, gelezen heeft, die zal zich er mee vermaakt hebben, terwijl ernstige bijdragen uit den oorlog als the Ebony Box, wetenschappelijke bijdragen als de Mierenleeuw (the Ant-lion), kinderversjes en wat er meer is, in hun soort goed zijn.

Er worden voor en door dezen oorlog heel wat boeken uitgegeven.

Wie verstandig is, koopt zooveel mogelijk hiervan, want men sticht zich daardoor een herinneringsbron van groote waarde. Men beware de periodieken en boeken trouw en voege er deze beide werken aan toe. De prijs zal zeker geen bezwaar zijn.

Voor al om onze jongeren, die na ons de gevolgen van dezen krijg en den te verwachten geweldigen omkeer niet in zijn aanvang, doch in zijn uitwerking medemaken, is het intressant en nuttig, vooral om te kunnen nagaan, welke gedachten er in onze tijd tot uiting werden gebracht. Uit boeken, als de hier speciaal genoemden, is deze uiting zoo goed af te leiden, daar zij niet uit één pen stammen, maar de vrucht van vele auteurs zijn. En wanneer men daarbij dan ook de Duitsche en Oostenrijksche gedenkboeken bewaart, dan heeft men zeker een waardevol materiaal.

Uit Princess Mary's Giftbook

PRINCESS MARY'S GIFT BOOK

ALL PROFITS ON SALE GIVEN TO THE QUEEN'S WORK FOR WOMEN FUND

*The Belgians have won for themselves
the universal sympathy which belongs to a people
who have freedom to ease, to security,
even to life itself. We are proud of their
alliance and their friendship. We salute
them with respect and with love. Belgium
has deserved well of the world. She has
placed us under an obligation which, as a
nation, we shall not forget. We assure her
to-day is the name of this United Kingdom,
and of the whole Empire, that she has earned to
the end of our able-hearted and helpful
support.*

De brief van Asquith in King Albert's Book

